

Kaffe Karma

Socialt udsatte borgeres vej til småjobs

VI V E

Indhold

- 3** Om denne evaluering
- 4** Den socialøkonomiske virksomhed Kaffe Karma
- 6** Ansat i Kaffe Karma
- 8** Hvilken forskel gør Kaffe Karma?
- 10** Frivillig i Kaffe Karma

Kaffe Karma

Socialt udsatte borgeres vej til småjobs

Tekst og redaktion: Lars Benjaminsen, VIVE og Trine Jørgensen, Summarium

Layout: Hedda Bank

Foto: Kaffe Karma

Tryk: Stibo Complete

ISBN 978-87-7582-213-3

e-ISBN 978-87-7582-212-6

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Om denne evaluering

I dette hæfte kan du læse om VIVEs evaluering af projektet "Kaffe Karma – socialt udsatte borgeres vej til småjobs." Hæftet bygger på VIVE-rapporten af samme navn.

Kaffe Karma er en socialøkonomisk virksomhed, hvor socialt udsatte borgere sammen med frivillige sælger kaffe fra en kaffecykel på gaden eller ved events og lignende. Borgerne ansættes på det sociale frikort og får løn for deres arbejde. I Kaffe Karma omtales de derfor som ansatte, og den betegnelse bruges også i dette hæfte.

Evalueringen tegner et portræt af de ansatte på det sociale frikort: Hvilke erfaringer har de med sig, hvad håber de at få ud af ansættelsen, og hvordan oplever de forløbet i Kaffe Karma? Også de frivillige i Kaffe Karma har deltaget i evalueringen og fortæller om, hvorfor de har valgt at lægge deres kræfter netop her.

Evalueringen er bestilt og finansieret af Kaffe Karma. Kaffe Karma har opnået støtte fra Den A.P. Møllerske Støttefond til projektet og evalueringen.

Fra gadesalg til cafe

Projektet og evalueringen er gennemført fra medio 2020 til primo 2023. Undervejs i projektet blev landet ramt af covid-19-pandemien, og nedlukningerne minimerede i en periode mulighederne for at sælge kaffe fra kaffecykerne og betød også, at en del forløb med de ansatte stoppede eller blev sat på pause. Der kom dog godt gang i aktiviteterne igen efter pandemien.

Igennem projektperioden har Kaffe Karma løbende udviklet virksomhedens forretningsmodel ved at introducere nye salgsmetoder. Blandt andet har man startet en cafe i hovedkvarteret for en almen boligorganisation, ligesom man har haft fokus på kaffesalg ved arrangementer og events hos virksomheder, organisationer og lignende.

Der arbejdes fortsat på at forankre Kaffe Karma som en økonomisk bæredygtig socialøkonomisk virksomhed, og på at bygge videre på de allerede velfungerende samarbejder med eksterne partnere

Det bygger evalueringen på

Evalueringen bygger på både kvalitative og kvantitative metoder: VIVEs forskere har udført feltarbejde med interviews på stedet med de ansatte på det sociale frikort, suppleret med kvalitative interviews med de frivillige, medarbejderne og eksterne samarbejdspartnere. Desuden har de ansatte besvaret et spørgeskema, og via medarbejderne er der indsamlet information om de ansattes forløb, antal vagter mv. De anonymiserede citater i dette hæfte stammer alle fra interviews med ansatte og frivillige.

Den socialøkonomiske virksomhed Kaffe Karma

Kaffe Karma blev etableret i 2018, og næsten 100 borgere har været ansat på det sociale frikort i virksomheden mellem 2020 og 2022.

Kaffe Karma drives af en leder og to lønnede medarbejdere, støttet af frivillige kræfter. Tanken bag Kaffe Karma var at skabe et socialt rummeligt beskæftigelsestilbud, og efter en beskeden start fik virksomheden i 2020 en bevilling fra Den A.P. Møllerske Støttefond, som gjorde det muligt at udvikle og udvide indsatsen.

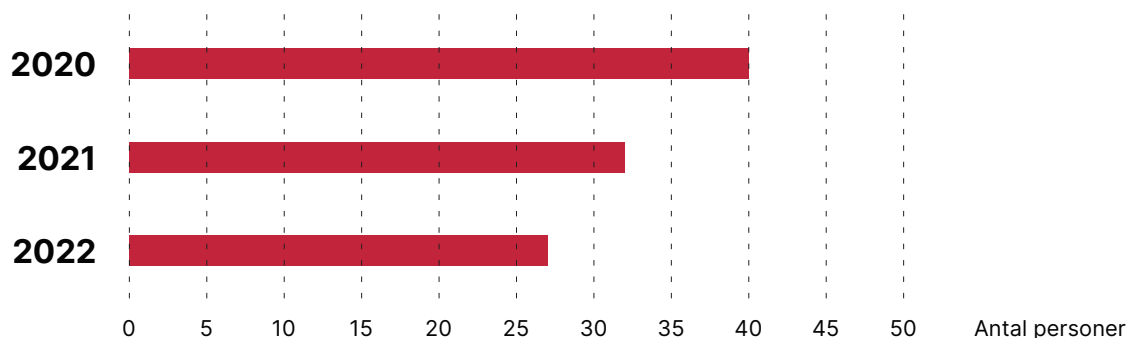
hjælpere eller pakkemedarbejdere. De ansatte i Kaffe Karma er fx mennesker med psykiske vanskeligheder, misbrug eller erfaringer med hjemløshed. Fra juli 2020 og frem til og med december 2022 har i alt 99 personer været ansat i Kaffe Karma og haft mindst én vagt, der typisk er på 2-4 timer (se figur).

99 ansatte på 2½ år

I Kaffe Karma kan socialt udsatte borgere blive ansat på det sociale frikort som enten baristamed-

Der er startet færrest nye ansatte i 2022. Det skal blandt andet ses på baggrund af, at nogle af dem, der startede i 2020 og 2021, fortsat var ansat i 2022.

Ansatte i Kaffe Karma fordelt efter opstartsår

Note: I alt 99 personer.

Formålet med Kaffe Karma er, at de ansatte opbygger erfaringer, der kan bringe dem videre til andre småjobs eller beskæftigelse. Som ansat aflønnes man fast med 100 kr. i timen via det sociale frikort. Sammen med en frivillig arbejder man med at sælge kaffe fra kaffecykler på gaden i København og Roskilde, til forskellige events og firmaarrangementer, samt i en café i hovedkvarteret hos en almen boligorganisation.

Fra kaffecykel til cafesalg

I starten af projektet var Kaffe Karma centreret om salg fra kaffecykler. Med tiden har der dog vist sig udfordringer med at skaffe nok frivillige til at bemane kaffecyklerne sammen med de ansatte, og covid-19-pandemien forstærkede denne problematik. Kaffe Karma har også løbende ønsket at udvide virksomhedens forretningsmodel og dermed tilbuddene til de ansatte.

I løbet af evalueringsperioden har Kaffe Karma derfor udviklet flere andre koncepter for kaffesalg. Blandt andet indgik man i 2021 et partnerskab med en almen boligorganisation om at drive en café i organisationens hovedkvarter. Her kan de ansatte i Kaffe Karma arbejde, og samtidig kan der henvises borgere fra jobcentret til aktiverings- og afklaringsforløb i cafeen.

"Kaffe Karma er et fantastisk sted. Det er forskelligt, hvad de ansatte vil have ud af det. For nogle er det nok mest det økonomiske i det. Altså, 300 kr. er altså mange penge. Men for de fleste tror jeg, det er det sociale. Altså fællesskabet. Der er et virkelig godt fællesskab i Kaffe Karma – både med de frivillige, de ansatte og medarbejderne. Så det der med at blive en del af noget igen. Det betyder virkelig meget."

Steffen, ansat på det sociale frikort

Ansatt i Kaffe Karma

De ansatte i Kaffe Karma er borgere i social udsathed, der ofte har psykiske udfordringer eller misbrugsproblemer. De fleste er over 30 år, men hver femte ansatte er mellem 18 og 29 år.

Der er på alle måder et stort spænd i de ansatte i Kaffe Karma – både når det gælder alder, tidligere erfaringer og forløbet hos Kaffe Karma. Her tegner vi et portræt af de ansatte.

Fra 19 til 70 år

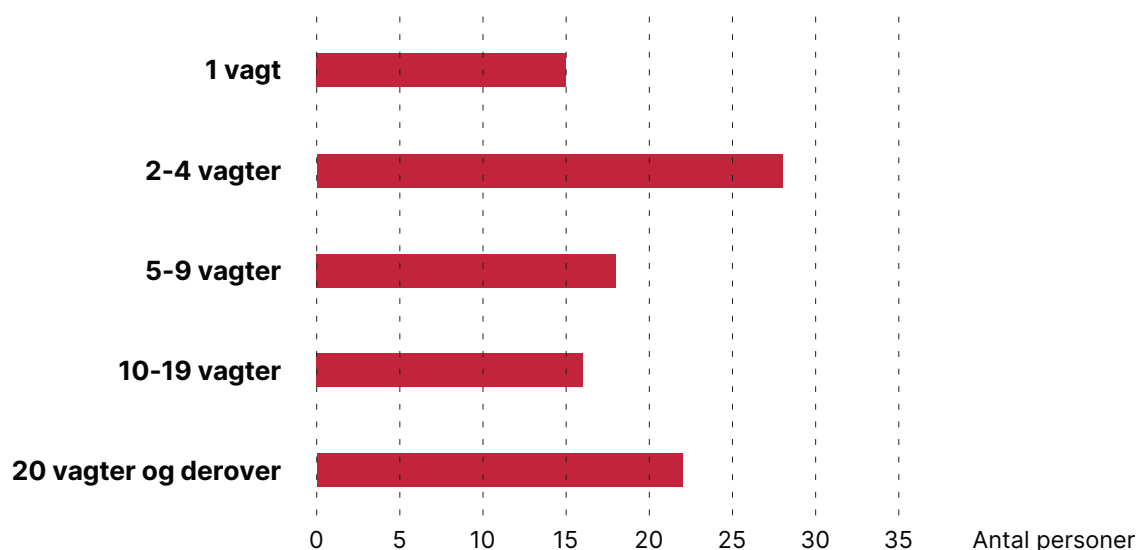
I alt 99 borgere har været ansat i Kaffe Karma fra midt i 2020 til slutningen af 2022. Den yngste af de ansatte er 19 år, mens den ældste er 70 år. Hver femte ansatte er under 30 år, mens de resterende fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem 30-49-årige og 50-70-årige. I gruppen er der 55 mænd og 44 kvinder.

De ansatte kommer til Kaffe Karma med meget forskellige baggrunde og erfaringer. De fleste har

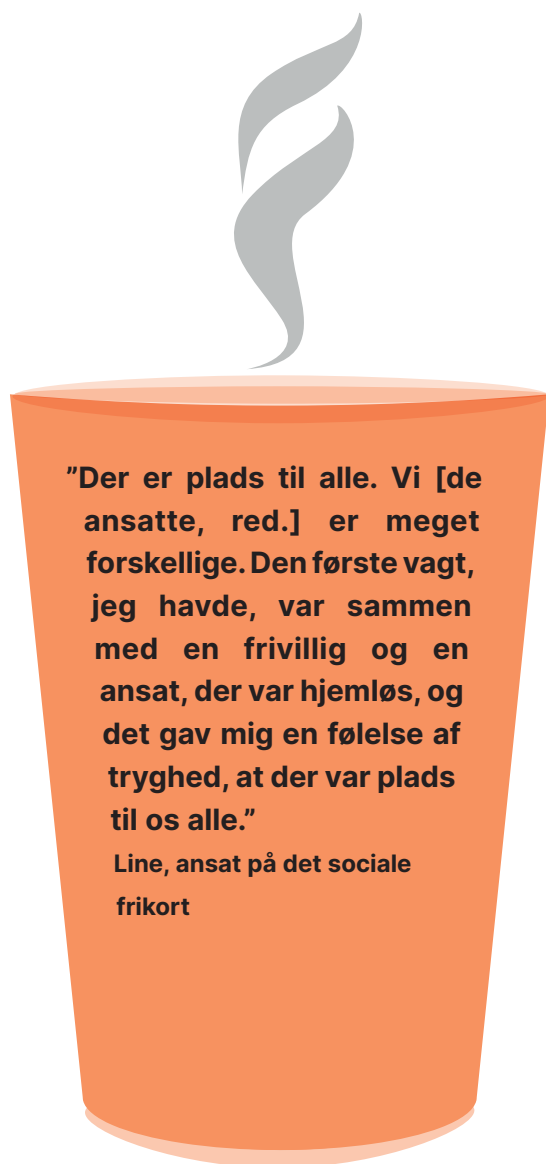
psykiske udfordringer, og nogle har eller har haft problemer med misbrug. Nogle ansatte har aldrig haft et ordinært arbejde, mens andre har en uddannelse og erfaringer fra arbejdsmarkedet.

I takt med at Kaffe Karma har udviklet nye koncepter for salget, har gruppen af ansatte også forskudt sig. Mens mange i starten blev henvist fra de sociale tilbud i gademiljøet på Vesterbro i København til at arbejde ved kaffecyklen, kommer flere nu til Kaffe Karma via jobcentret for at arbejde i cafeen. Gademiljøet rummer nogle af de allermost udsatte borgere, men de ansatte, der henvises fra jobcentret, har også betydelige sociale og psykiske udfordringer.

Ansatte i Kaffe Karma fordelt efter antal vagter

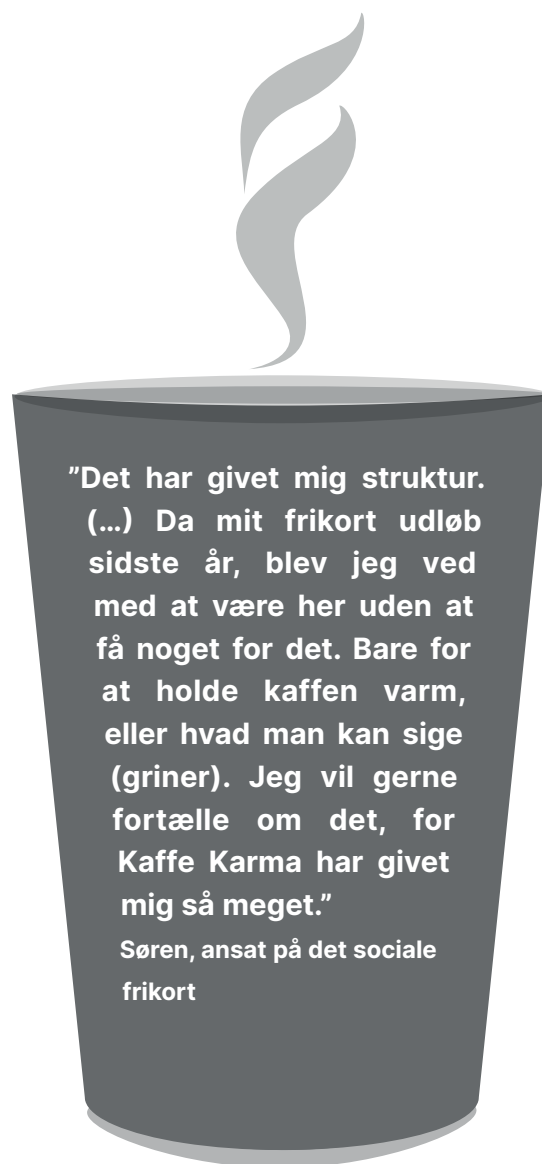

Note: I alt 99 personer.

"Der er plads til alle. Vi [de ansatte, red.] er meget forskellige. Den første vagt, jeg havde, var sammen med en frivillig og en ansat, der var hjemløs, og det gav mig en følelse af tryghed, at der var plads til os alle."

Line, ansat på det sociale frikort

"Det har givet mig struktur. (...) Da mit frikort udløb sidste år, blev jeg ved med at være her uden at få noget for det. Bare for at holde kaffen varm, eller hvad man kan sige (griner). Jeg vil gerne fortælle om det, for Kaffe Karma har givet mig så meget."

Søren, ansat på det sociale frikort

Forskellige forventninger

De yngre og ældre ansatte kommer til Kaffe Karma med forskellige erfaringer, og det påvirker deres forventninger til forløbet.

De unge ansatte oplever ofte, at de har mistet grebet om hverdagen for forholdsvis nyligt, typisk på grund af et tiltagende misbrug, som de måske stadig er i behandling for. De fleste unge er på uddannelseshjælp og bor i egen bolig, og de håber på, at ansættelsen hos Kaffe Karma kan hjælpe dem tilbage på sporet og videre i uddannelse eller beskæftigelse.

De midaldrende og ældre ansatte har typisk levet meget længe i udsathed og har også oftere erfaringer med hjemløshed, kriminalitet, misbrug, psykiske lidelser og dårligt helbred. De fleste har kun få og korte erfaringer med at være i uddannelse eller

arbejde, og de fleste har været uden for arbejdsmarkedet i mange år. For dem er Kaffe Karma en mulighed for at få stabilitet og struktur ind i en ofte kaotisk hverdag.

Forløbet

Der er også stor forskel på de ansattes forløb hos Kaffe Karma. Nogle er kun kortvarigt med og deltager i en enkelt eller få vagter – således har 43 af de 99 ansatte kun haft højst fire vagter på de 2½ år, evalueringen dækker. Andre formår at opbygge en fast rutine over længere tid omkring arbejdet i Kaffe Karma – 22 ansatte har således haft over 20 vagter i perioden, og en enkelt ansat har haft hele 99 vagter på 2½ år. Dette store spænd er forventeligt, givet de ansattes forskellige baggrunde og udfordringer. I alt har godt halvdelen af de ansatte haft mindst fem vagter i perioden (se også figur).

Hvilken forskel gør Kaffe Karma

Mange ansatte fortæller, at Kaffe Karma har givet dem mere struktur i hverdagen og tillid til deres egne evner. En del er undervejs også blevet ansat i andre småjobs.

Evalueringen viser, at det er lykkedes for Kaffe Karma at skabe et rummeligt tilbud for socialt udsatte borgere, der kombinerer et beskæftigelsesrettet og socialt fokus. Særligt i arbejdet omkring kaffecyklen skabes der et rum, hvor de ansatte kan føle sig trygge og godt tilpas og dermed også kan udvikle sig og lære nyt.

Styrket selvtillid og indhold i hverdagen

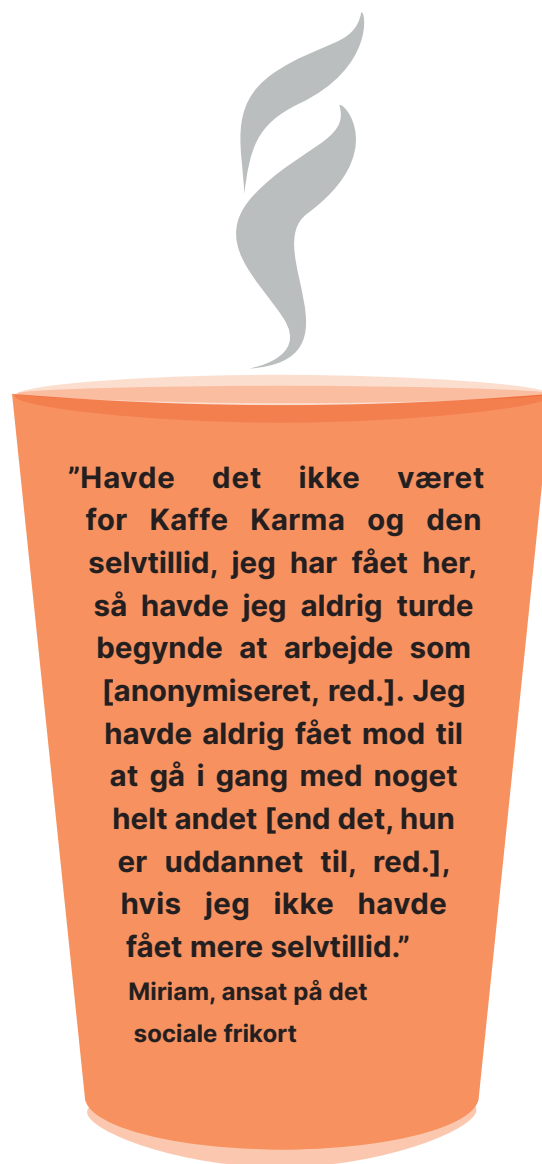
De ansatte fortæller generelt, at deltagelsen i Kaffe Karma har givet dem bedre selvtillid. De beskriver, at de gennem forløbet har genfundet en tro på deres egne evner, fx når det gælder at kunne omgås andre mennesker, yde god kundeservice og have et godt forhold til kolleger, kunne passe sine arbejdstider og ikke mindst lave kaffe, som folk vil købe. Flere håber, at de faglige færdigheder inden for baristafeltet kan hjælpe dem, hvis de senere søger job i servicebranchen.

Flere af de unge ansatte beskriver, hvordan forløbet har givet dem et afsæt for at komme i gang med en uddannelse eller søge et andet job. For de midaldrende og ældre ansatte har Kaffe Karma typisk givet mere struktur og indhold i hverdagslivet. For alle ansatte er det afgørende, at Kaffe Karma betaler dem løn for arbejdet. Pengene gør en stor forskel i en trængt hverdag og er en konkret anerkendelse af den arbejdsindsats, de yder.

Videre til andre jobs

I alt 37 af de 99 personer, der har været ansat fra 2020 til 2022, har haft andre former for lønnet beskæftigelse – enten sideløbende med ansættelsen i Kaffe Karma eller lige efter (se figur). En del

af ansættelserne i andre virksomheder har også været via det sociale frikort, mens andre ikke er omfattet af frikortet. Yderligere seks ansatte har været i en form for uddannelse i perioden.

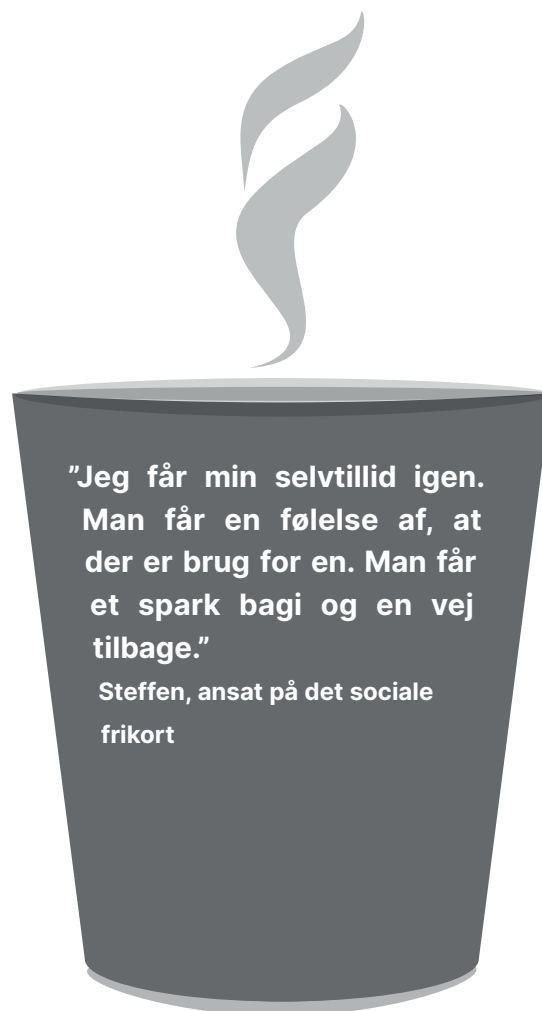

”Harde det ikke været for Kaffe Karma og den selvtillid, jeg har fået her, så havde jeg aldrig turde begynde at arbejde som [anonymiseret, red.]. Jeg havde aldrig fået mod til at gå i gang med noget helt andet [end det, hun er uddannet til, red.], hvis jeg ikke havde fået mere selvtillid.”

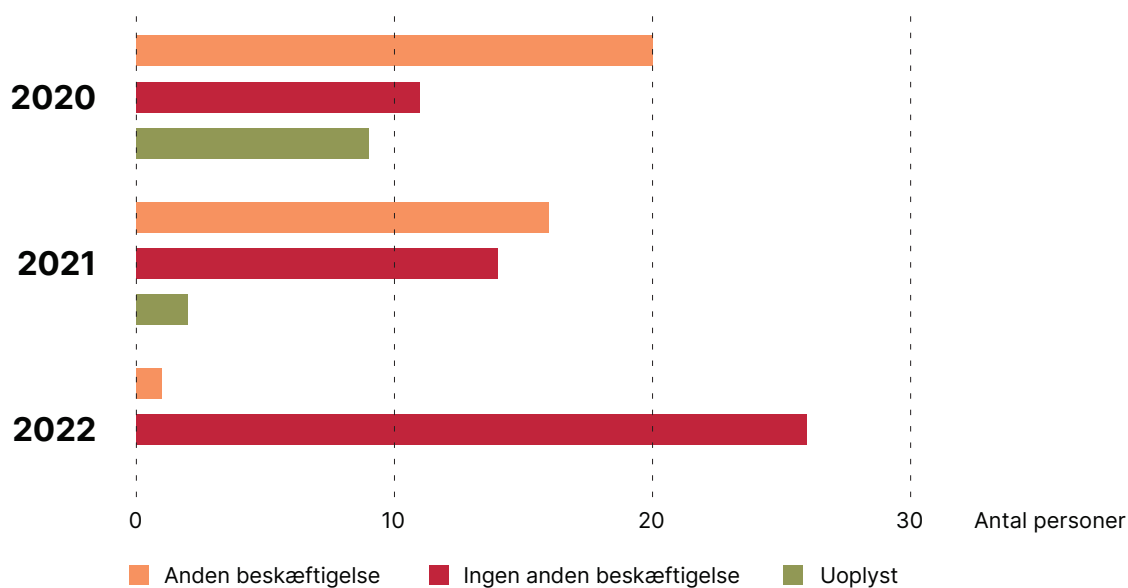
Miriam, ansat på det sociale frikort

Det er ikke muligt at sige, præcis hvilken rolle ansættelsen i Kaffe Karma har spillet her, men adspurgte fortæller mange af de ansatte selv, at Kaffe Karma har gjort en stor forskel for deres situation og for mulighederne for at komme videre.

De fleste af de ansatte, der har fået andre jobs, startede i Kaffe Karma i 2020 eller 2021, mens kun ganske få af dem, der startede i 2022, har fået anden beskæftigelse. Det tyder på, at tid er en vigtig faktor i indsatsen. Med tiden kan den ansatte vokse med opgaven og få mod på også at søge lønnede timer andetsteds.

Ansatte, der har fået anden beskæftigelse, fordelt efter opstartsår i Kaffe Karma

Note: I alt 99 personer.

Frivillig i Kaffe Karma

De frivillige i Kaffe Karma finder stor mening i indsatsen. De lægger vægt på, at Kaffe Karma kan rumme borgere med mange forskellige udfordringer, og de trives i de tætte relationer til de ansatte. Men det frivillige arbejde kan også føles krævende, når det praktiske driller, eller kaffesalget halter.

Evalueringen viser, at de frivillige spiller en central rolle for indsatsen. De skaber den stabilitet og rummelighed, der er så afgørende for, at de ansatte kan vokse med opgaverne.

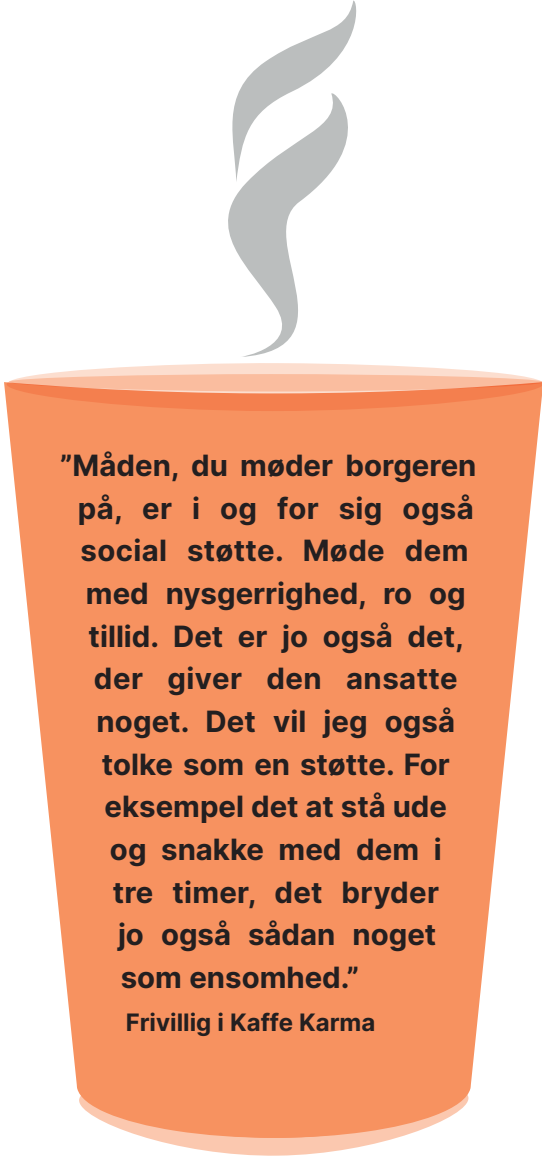
De ansatte selv fortæller også, at samværet med de frivillige er noget af det vigtigste ved arbejdet. Når de ansatte har en vagt ved kaffevognen, er der altid en frivillig med, der hjælper med det praktiske og skaber trykthed omkring arbejdet.

I perioder har det dog været svært at rekruttere det antal frivillige, der skal til for at matche de ansattes ønsker til vagter. Det har betydet, at det i perioder har været vanskeligt at få kaffecyklen nok på gaden.

Mening i arbejdet

Kaffe Karma formår at tiltrække frivillige med mange forskellige erfaringer: Fra yngre studerende, der opbygger erfaring med socialt arbejde til ældre frivillige, der trækker på erfaringerne fra et langt arbejdsliv.

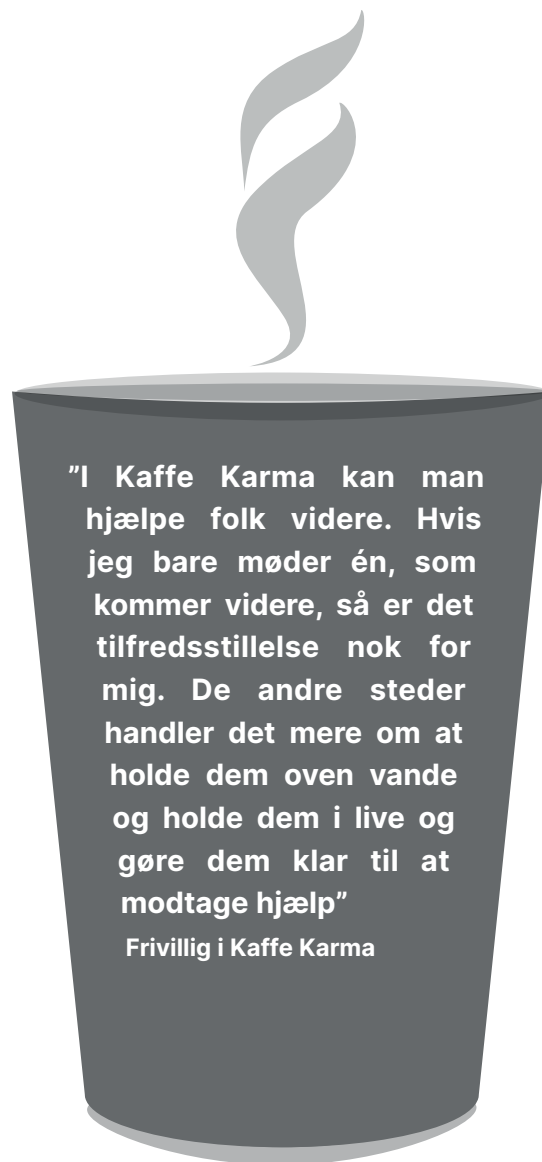
De frivillige giver alle udtryk for, at deres arbejde i Kaffe Karma er meget meningsfuldt. Lige som de ansatte oplever de, at Kaffe Karma er et rummeligt sted, og de frivillige lægger stor vægt på, at Kaffe Karma formår at inkludere borgere med mange forskellige problemstillinger. Enkelte frivillige fortæller, at de er drevet af deres egne erfaringer med forskellige sociale, psykiske og fysiske udfordringer og derfor gerne vil hjælpe andre i samme situation.

"Måden, du møder borgeren på, er i og for sig også social støtte. Møde dem med nysgerrighed, ro og tillid. Det er jo også det, der giver den ansatte noget. Det vil jeg også tolke som en støtte. For eksempel det at stå ude og snakke med dem i tre timer, det bryder jo også sådan noget som ensomhed."

Frivillig i Kaffe Karma

For mange frivillige betyder det meget, at Kaffe Karma har fokus på at hjælpe folk videre og ikke blot "holde dem oven vande", som en frivillig udtrykker det. Det motiverer de frivillige at møde ansatte, som gerne vil skabe en forandring i deres liv, og generelt er relationen til de ansatte helt afgørende for de frivilliges glæde ved arbejdet. De frivillige oplever, ligesom de ansatte selv, at Kaffe Karma gør en forskel for borgere i social udsathed ved at styrke deres selvtillid og skabe struktur i hverdagen.

Udfordrende opgaver

De frivillige gør et stort stykke praktisk arbejde med at få kaffecyklerne klar til at køre ud, og det kan være krævende – særligt hvis der opstår praktiske udfordringer, som fx en elevator, der er i stykker og ikke kan fragte vognen op fra cykelkælderen, eller dårligt vejr, der sætter en stopper for vagten. Flere frivillige nævner, at denne del af arbejdet kan udgøre en barriere for at rekruttere og fastholde nye frivillige. De understreger dog også, at både de ansatte, de frivillige og medarbejderne er gode til at finde løsninger og hjælpe hinanden med opgaverne.

Som frivillig i Kaffe Karma er man ofte alene sammen med en ansat på vagt, og flere frivillige fremhæver vigtigheden af fælles arrangementer, hvor man kan lære de andre frivillige og ansatte bedre at kende.

Kaffe Karma er en socialøkonomisk virksomhed, hvor socialt udsatte borgere sammen med frivillige sælger kaffe fra en kaffecykel på gaden eller ved events og lignende. Borgerne ansættes på det sociale frikort og får løn for deres arbejde.

VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd har evalueret projektet fra medio 2020 til primo 2023. Resultatet kan du læse om i dette hæfte, som bygger på VIVE-rapporten "Kaffe Karma – socialt udsatte borgeres vej til småjobs".

Evalueringen viser, at Kaffe Karma på 2½ år har ansat 99 borgere. De ansatte er borgere i social udsathed, der ofte har psykiske udfordringer eller misbrugsproblemer. Over halvdelen har haft mere end fem vagter, og 22 borgere har haft 20 vagter eller derover.

Mange ansatte fortæller, at Kaffe Karma har givet dem mere struktur i hverdagen og tillid til deres egne evner, og 37 borgere har undervejs eller efterfølgende også haft andre former for beskæftigelse, herunder en del med andre småjobs.

Kaffe Karma trækker i høj grad på frivillige kræfter, og de frivillige finder stor mening i indsatsen. De lægger vægt på, at Kaffe Karma kan rumme borgere med mange forskellige udfordringer, og de trives i de tætte relationer til de ansatte.

Samlet peger evalueringen på, at det er lykkedes for Kaffe Karma at skabe et rummeligt tilbud for socialt udsatte borgere, der kombinerer et beskæftigelsesrettet og socialt fokus. I arbejdet omkring kaffecyklen skabes der et rum, hvor de ansatte kan føle sig trygge og godt tilpas og dermed også kan udvikle sig og lære nyt.

Evalueringen er bestilt og finansieret af Kaffe Karma. Kaffe Karma har opnået støtte fra Den A.P. Møllerske Støttefond til projektet og evalueringen.

VIVE